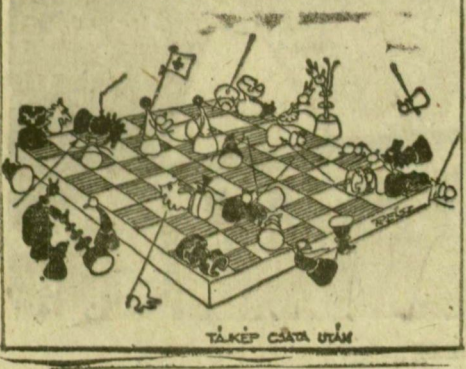
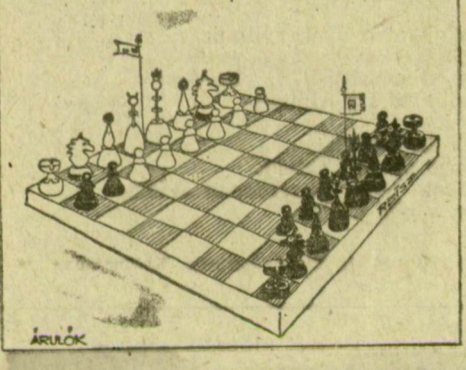
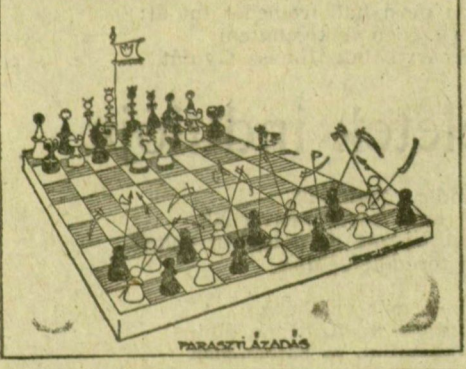
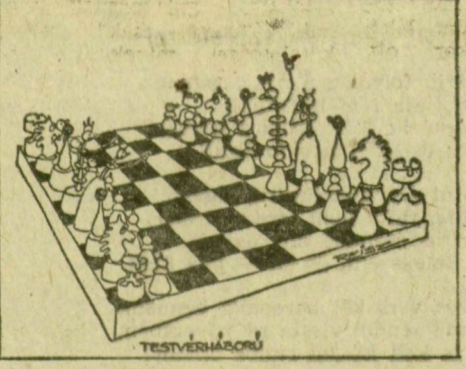
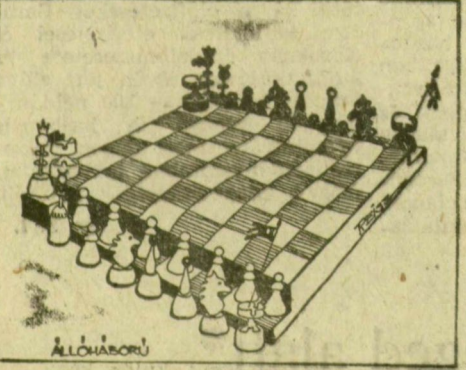
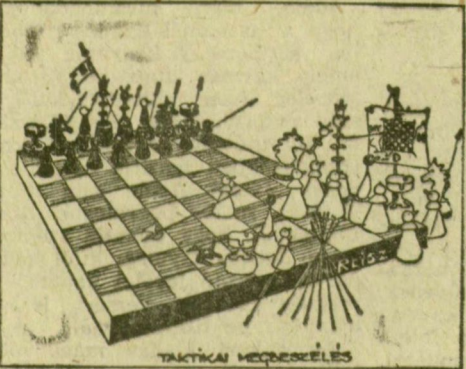
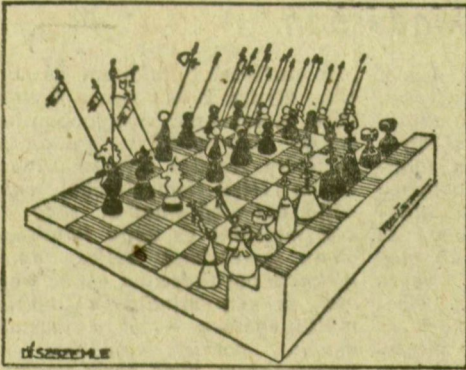

Relsz Antal rajza

Variációk
egy témára

A fiatal meteorológus, kezében dezodoros szóróflakonot tartva, meggyőző okfejtéssel bizonygatja a tévé képernyőjén, milyen végtelenül változtatja meg a földi élet óvóburájának, a magas légköri ózonpajzsának védőképességét a permet felhajtógáza, növelve az amúgyis ezer veszélynek kitett ember sugárátalmainak esélyét. Szemem a készülékre függeszttem, mint a stréber diák a jó tanár bácsira, bólogatok is néha, szívem-lelkem egyre jobban megtelik környezetvédelem-től átítatódott aggodással, lám, mit teszünk önmagunk ellen, mi balga emberek, miközben fegyverkorlátozásról, haderő-csökkentésről álmodozunk, szép csendben hadat üzenünk önmagunknak — táborhoz, tömbhöz, országához, fajtához tartozásra tekintet nélkül. Nyomkodjuk a szórófejek gombjait, spricceljük az ózonszűrő freongázát a levegőbe, bólintunk egyetértően a meteorológus okos szavára, igen, minden nyomás egy szög a koporsónkon, ám élvezve a praktikus permetezőtubusok minden előnyét, valahogy a régi vice poénját idézzük emlékeztünkbe: mit bánjuk mi, ha a poporsónk úgy néz ki, mint egy sündisznó!

A képernyőről oktató szakember végül felajánlja a védekezés egyszerű, de eredménytelen módját: kijelenti, hogy ő nem fog többé (hacsak egy mód lesz rá) ilyesmit használni, ezzel is késleltetve a már esetelt károsodást.

Az adás óta eltelt talán fél év, s ha hiszek neki, s bízom benne, hogy volt rá módja nem használni, úgy saccolom, legalább húsz flakonnyit nem permeteztetett a légkörbe. Megemelem a kalapot. Elismeréssel, de szomorúan is.

Igen, ő öntudatos, mert vállalja a lemondást egy kényelmes szolgáltatásról. Ő jellem. Én nem. Én csak nyomom a borotvahabot, a desodoráló frissítőszerket, a hajlakot, a páramentesítőt, jégoldót, fagyasztót, ragasztót, lakkot, festéket, gyógyszert, rovarölőt... Ezúttal már kártekonyságom tudatában, s eszem ágában sincs besorolni az elismeréssel csodált meteorológus mögé. Minek? Ha úgyis tízmilliószámra gyártják, s gyártjuk idehaza is a nemesgázos permetezőket. Mit számít az én „aktív passzivitásom”, ha egyszer szükségem van a bűnös szerekre, s nincs más rendszerű szórókészülék? Amíg ezt adják a kezembe, ezt használom, s hiába tudom, hogy majd pumpával, sűrített levegővel, miegymással működő masinákat is lehet kapni, mégsem várok. Nyomom a gombot és morgok. Szedjék ki a kezemből a veszélyes jatekcsert — ne bízzák az öntudatoságomra az emberiség védelmét. Tegyük lehetővé, hogy ne veszélyeztessem — öntudatlanul.

Mindig csak az öntudat! Vegyék tudomásul, hogy bármennyire is derék polgárnak tartom magam, nem mindig számíthatnak az öntudatoságomra! Sumák vagyok — olykor. Mint például a meleg vízzel. Igen, hiába tudom, hogy annak ára van, s pláne, hogy többbe kerül, mint amennyit én adok érte, meg nem mozdul az öntudatom. Véletlenül sem mondja, fele víz is elég a mosogatáshoz, nem kell egy kávécsészéhez a Niagara, a két levestányér is kitisztul pillanatok alatt, zárja már el azt a melegvíz-csapot! Dehogy, mondja. Most már nem.

Mondta akkor az én fenenyagy közösségi érzésem, mikor saját gázbojlerem melegítette a mosogatóvizemet, s a saját gázóráim ketyegte a fülemben: öt forint, tíz forint, húsz, pancsolj csak, amíg a zsebed bírja! Akkor én csupa öntudatból bedugaszoltam a mosogatót, megcsutakoltam az eszcájgot, aztán leöblítettem hideg vízzel, s biziszen éppen olyan szép volt az a tejesbörge, mint most, amikor orrán-száján ömlik rá a „távírányítás” meleg víz.

Mert most már ömlik! Elvégre is nem nézetem megegyezően hülyének magam,

Öntudat

hogy újra meg újra nyeljem le a kioktatást, miszerint nem úgy kell mosogatni, hogy teleengedem a mosogatót, megcsutakolom az edényt, aztán... á, fenét! Így ni, megnyitom a melegvíz-csapot, s hadd folyjon. Orrán-száján, a kávéskanálra is, tíz liter!

Hát így. Most magyarázkodhatok, hogy „mások vitték rossz utakra engem”, a lényeg azonban nem változik: sumákolok. Mert engedik. Mert elhiszik, hogy merő öntudatból lemondok a pazarló kényelemleről, s akkor is jó közösségi ember vagyok, amikor nem látják! Sajnos, ott még nem tartok. Bár, ha tudnám, hogy mások is elkezdtek... de sajnos, mások sem tartanak még ott. Ne bízzák hát rám, mennyit használok el fölöslegesen — még ha emelt áron is.

Ne úgy, mint a meleggel. Merthogy annál meg már annyira nem bíznak rám semmit, hogy belevagok a fogam. Tölem kétszáz kilométerre megmondják, milyen hőmérsékleten érzem én jól magam, a nagyszobában, milyenben a kicsiben, a fürdőszobában, konyhában, hány fok legyen a hivatalban, milyen meleg legyen a nézőtér, ha épp „színdarabni” van kedvem...

Ami persze azonnal elment, a minap, mikor a színházban nagykabátban ültem végig a forró sikerű darabot, s felháborodott nézőtársaimmal karöltve előráncigáltam az elgémberedett felelőst szolgáló hőmérőstül, s didergő esküdtszékünk előtt bizonyítottam be vele, itt hideg van. „Érzékszerveileg, persze”. Amúgy nincs. Sőt, „Amúgy” melegebb is van a kelleténél egy egész fokkal. Tízennyolc az előírás, a hőmérőn tizenkilenc volt — a nézőkön tőlükabát. Az előírásnak megfelelően.

Ezek után rohantak haza megmelegedni húsfokos szobájukba, s fűtőtestbe kapaszokva dűnyögtek; hogy nekem mikor jó, azt ne az öntudatom — az érzékszerveimre, meg a zsebemre bízzák. Okosabbak azok minden rendelkezésünkre áll!

IGRICZI ZSIGMOND

Meggyes

Ujlesztendős jókívánások melegével szorongattuk egymás kezét, amikor azt mondták, régóta melengtet egy témát nekem, de jó, hogy találkozunk. Magvas témára gondoltam mindjárt, mert komolyságát professzori kinevezése előtt húsz évvel már ismertem. Ha kifancamítanám a bokámat, biztosan kiszámítanám és képletbe foglalnám, miért éppen fél tizenegykor történt az eset, és miért a bal lábammal? Egyszázbólübb észjárással várom a nagy témát, mondván magamban, a köbös-gyökös komplikációkat legfőljebb elhárítom magamtól, csöndes szóval.

Azt mondja, nem érti teljesen magát. Azonnal rokonlélek néz vele szemközt, mert elsorolni se tudnám, hányszor nem értem magam én se. Az emberiség hamarabb lefűr a forró magig, műtűzhányót keresve, előbb végigkutyagol a Tejúton, mint saját magába alámerülve, minden rezzenetét, rengést és belső kitérést föl-főlni tudna. Miér van az — mondja —, már kicsit se tud mérges lenni, ha a buszon lépét-máját öt könyökkel nyomkodják, két lábán pedig hadak járnak? Nem nyom és nem rúg vissza, akkor is tőr békével, ha tudván tudja, holnap is, még holnapután is így lesz. Ellenben lángot vet benne a mérge, ha bemegy a boltba vagy a kicsi kávézóba, és kér összesen két meggyesrétest. Esendők vagyunk, mondóm én, ilyen balga tette más is képes, és beküldöm agyam bal sarkába a kettést, nehogy elfelejtsem.

All a buszunk a piros előtt, van időm belegondolni a nagy kérdésbe, de ki nem találhatom, miféle hergelt süthetnek bele sütőpor gyanánt? Gyorsliftten mehet a tizenhárom is a bal sarokba, mert a Lófarával szemközt érve kiderül, ennél a számmal van a kutyá elásva. Legalább tíz éve veszi a meggyest, nyeli, mint kacska a nokedlőt, mert annak párja nincs, csak akkor, ha egyszerre kettőt vesz.

— Tizenhárom mag van egy rétesben, ezt frd meg!

Villámgyorsan kiszámítom, a kettőnek tehát huszonhat a magja. Több töltettel talán a bécörgő rakétákat se lehet megsűtni, rétesben tehát elértük a modern haditechnika legmagasabb fokát. Mi más lehetne a jámbor ember tizenhárom maggal? Fogja, és kilóvi.

Az a baj, hogy ő már kicsi korában megtanulta, se padlóra, se emberre ne köpjön. Nyelje le? Elveit is sértené, más badarságát nem hajlandó lenyelni. De hová tegye? Megsűtik a magos rétest, még csak használati utasítást se adnak mellé.

— Megírod?
— Baj van, nagy baj. Visszaválaszol az illetékes, hogy a magot nem ő teszi bele a meggybe, ne háborgassa érte senki.

— Igaz, igaz.
— Megyek a mezőgazdasághoz, azt mondja majd, ő se hibás. Jól jár vele, tagadni nem lehet, mert ami magvas, annak súlya van, de sorozatlóvó légpuskával se tudná kilóni belőle, menjek inkább a tervezőkhöz. Kitalálták a lerázható meggyet, de eltűntek a lépést. Ha potyog a repülő, katapult veti ki a pilótát

belőle, ezt a szerkezetet kellene belerajzolni a modern megyék terveibe.

— De jó ötleteid vannak!
Már az Anna-kútnál járunk, amikor megnyugatnom, nem reménytelen az eset. Ha azt mondta volna a konstruktor valamikor, csak olyan fejgöpet tud gyártani, amelyik szárván feji a tehenet, ugrott volna a nemesítő, fordult volna kettőt, hogy oda tegye szarva közé a tőgyét. A társadalom igényei ugyanis megfőllebbezhetetlenek. Pályázatot kellene kiírunk a számítógépes vezérlésű ugráló meggy mag nagyüzemi természetűének kidolgozására.

A Retek utcában már azt számítottuk, föl tudna-e készülni a kereskedelem magvaválós hálózata a magjavesztett gyümölcs fölvasárlására? Meggyötörjük vele majd a gépet, erre most nem tudunk feleletet adni. Levontuk viszont azt a következtetést, hogy merőben tudományos problémával állunk szemben, ha két rétesnek huszonhat a magja. Ekkorát se pékre, se cukrászra áthárítani nem lehet. Abban is egyetértettünk, olyan korban élünk most, amíg a meggynek magja lesz, a rétesnek is lesz. Összetett a probléma, kérem, sőt bonyolult. Befolyásolja nyilván a nemzetközi helyzet is, munkaerő-gondjainkkal is összefügg.

Avval a józan fölismeréssel szálltunk le a buszról, tegyük össze két kezünket, hogy legalább mag van a rétesben. Mert az összes eddigi bajunkból egyenesen következik, ahol mag van, ott akad még meggy is. Ez pedig jó!

Lám, mi lesz belőle, ha a matematikus törli a fejét, nem a cukrász!

HORVÁTH DEZSŐ

Eidus Bentianról, három ország munkásmozgalmának megbecsült alakjáról emlékezett meg a Délmagyarország január 13-i számában Kormányos András.

Nem sok főlvétel maradhatott az elhurcolt Eidusról. Szerencsénkre jó barátia, Károlyi Lajos (1877—1927) festőművész hagyatékában fennmaradt egy képe, melyet most közkinccsé teszünk. Bal oldalon áll Eidus, mellette a szakállas festő, Károlyi. (A kép értékét növeli, hogy a visszavonultan élő Károlyi Lajos alig-alig készítettett magáról főlvételt).

Eidus, aki szívesen festegedett, mecénása volt a szegedi művészeknek, elsősorban Károlyinak Lakását, fogászati rendelőjének váróját is Károlyi-képekkel díszítette. Munka után című könyvecskéjében (1919) elismerően írt Károlyiról, „az igazi művészről”, aki nem azért alkot, hogy meggazdagodjon, hanem azért, hogy emberiséget gazdagítsa.”

Eidus vendégül látta Feketesas (ma:

Eidus és Károlyi

Bajcsy-Zsilinszky) utcai lakásán az 1923-i Juhász-jubileum résztvevőit, köztük Babilót és Kosztolányit. A „kapa-kaszakerülők” közös képeslapon üdvözölték az éppen Budapesten tartózkodó Károlyit. Juhász Gyula után Eidus írt: Es tud mir leid, dass Sie ein par Tage nicht hier waren. Es war grossartig! Mit Liebe Benjian Eidus. (Sajnálom, hogy pár napig nem volt itt. Nagyszerű volt! Szeretettel Eidus Bentian.)

A Budapesten elhunyt Károlyinak a szegedi magisztrátus, „hetvenezer hold föld nábobja” (Juhász) szegényjogú temetést kért. Eidus is azok között volt, akik kijárták, hogy Károlyi Lajost a Közművelődési palota előtt búcsúztathatta a másik Szeged.

A főlvétel érdekessége, hogy Károlyi kabátja hajtókáján ott az eszperantista csillag. A kép a 20-as évek első felében készülhetett, Malatinszky György, a festő unokatestvére hívta föl rá a figyelmem.

APRÓ FERENC